

ՉՈՃՈՒԳԼԱՐ ԻԶԻՒՆ

“ՊՐԱԳԱՆԸՁ, ՉՈՃՈՒԳԼԱՐ ԵՄԵՄԱ ԿԵԼՄԵՆԼԵՐ” ԽԱՐԿ. 10. 14:

ՃԻՆՏ 23

ԻՍԹԱՆՊՈԼ. ՅՈՒՆԻՍ 1, 1893

Ն. 6

ԱՄՍՈՒՐՏԱՄ ՇԷՀՐԻ

Յիշեմէնք տեղադրեալն թիճարէթնէ մուհիմմ օրան փայլեթախթը Ամսթէր-տամ տաճա եհաի եիւզ սէնէլէք եօզ տըր: 1204 թարիխինաէ իրիննի գօնթ կիսարէթ ին վէ Ամսթէլ նամ սու-լարն պիւրէշտիլի եէր իւղէրինէ պիր պէնա եալիւզ, պու պէնաին իւղէրինէ տախի քէնտի քէօքիւնիւ պինա էթտի Պէնաէ Ամսթէլ պէնտի տէնիլի վէ շէհրին շիմաիքի իսմի պուստան տըր-մըշ տըր: Օլ պէնտին եէրի շիմաի շէհրին մէրքէգի տիր, վէ շիմաիլէ գատար Տամ (Պէնա) իսմիլլէ աւրըր: Անըն պիր գրամը պու թաալիրտէ կէօ-րիւլլը: Շէհր պու մէրքէղտէն տըշա-

ԱՄՍՈՒՐՏԱՄ ՇԷՀՐԻ

րըյա տօղրու կիթտիքնէ նիմ տաիրէ շէրլինաէ մահալլէլլէրլէ պէօլիւր վէ կէնիլլէնիլ քի, պուստըն հէր պիրի, իքի թարափլարնտա գալարըրմ սօ-գաղլարլէ, կէնիլ գանալլար տըր: Պու գանալլար 70 տէն զիյաաէ օլուպ, անլէրին իւղէրինէ 300 քէօլլիւ եա-վըրմըշ տըր քի, շէհրի 90 աատալլա թաղսիմ էտէրլէր: Պու սէպէպաէն Ամսթէրտամ պիրաղ վէնէտիկէ պէնի-ղէր: Պիր չօգ թրամիլայ խաթթլարը Տամը շէհրին ճիւմէ գրամլարըյէ պիր-լէշտիլլէրլէր: Հիւքիւմէթ սէրայըր Տա-մըն պիր թարափլնտա օլուպ, շէհրին իւք պինաաը իսէ տէ, անա պէլէտիլէ

տաիրէսի թէօմիլլէ էթմէք կէրէք տիր, վէ սէնէտէ պիր եա իքի աէփա դրա-լիշա վէ անրն սէրայ մէմալլարը օ-րայը զիյարէթ էտէրլէր: Պու սէրայըն եալիրլնտը 1655 տէ պիթաի, վէ իշին նէ կիւն պիր իշ օլաղըր օլ պինանըն 13,659 գաղըրլար իւղէրինաէ օթալ-մըշ օլմադընտան անկլաշըրը քի, պուս-լարըն հէր պիրի չամալլըն իշինէ 40-50 տայգ տէրլինէ էնմիշ տիր: Թաալիրտէ պօրսա տախի կէօրլնիւր քի, պու տախի մէշտար պիր պինա օլուպ, անըն տրգաալնտա թաղրիպէն 1300 տէ եա-վըրմըշ օլան էաքի քիլիսէնին չան գօլլէսի պուլունտը: Ելինէ Տամըն իւղէրլնտէ պուլունտան վէ 400 սէնէ-

լիքսէն զիյառէ օլան Եննի քիլիտէ տահա միւքէլէֆ պիր պինա տըր : Տը Ռօյթէր նամ մէշուր դահրիման գայըդճընըն վէ ֆիլէմէնքլէրին էն մէշուր շաիրի օլան ֆոնտէլին մէղար լարը պու քիլիտէնին իշինտէ տիր :

Օն եհտիննի ապրտա Մնթուէրիին տիւշմէսի վէ ֆիլէմէնքլին Շարդի Հին :

պունլար իճրա էտէրլէր : Ելմաս քէս մէք իշի պաշղա եհրլէրտէն զիյառէ Ամթէրտամտա իճրա օլունուր իաի , վէ պու իշ հէր նէ գատար զըսմէն Լօնտրայա կէշմիշ իսէ տէ , եինէ Ամս թէրտամ ամէլէլէրի էվէյի պէյիւք իշ կէօրիւրլէր :

տէ , շիւպհէմ եօգ տըր քի պու դա զէթայը օգուլան չօճուղարտան չօգ լարընըն պէյիւք վալիտէլէրի վար տըր : Չօգ տէֆա տիւնեատա չօճուղար պուլունմասա իաի տիւնեա խօշ պիր մահալ օլմայաճագ իաի տէր իսէք տէ , իլթիյարլարըն պուլունմամասը տալի պէյիւք պիր պէտպալթլըգ օլաճա զընա շիւպհէ եօգ տըր : Արամրղտա էօմիւն ազլամլնտա րահաթ էտէն լէրի կէօրմէք էյի տիր : զիրա անլէր քէնտի թէճրիպէլէրի վասըթասըյլէ պիղէ եարտըմ էտէ պիլիլէր : Պէյիւք փէտէրլէրի վէ պէյիւք վալիտէլէրի օլմագ վէ անլէրէ խըսմէթ վէ րիայէթ էթմէք չօճուղար իշին էյի տիր : Պու քիւշիւք գըղլար պէյիւք վալիտէլէրի օթուրտուն տէյիւ պաղչտէ քէնտի օթուրտըլարը գանալիտէն գալգ մըշլար : Օթուրարղընտա անլէրէ պիր հիքեպէ սէյլէյէճէք քի , չօճուղար զաթէն անը քէնտիսինտէն րէճա էթ միշլէր իաի : Պէյիւք վալիտէնիզ վաճ մը , վէ անըն իլէ մուհապէթ վէ րիայէթլէ մուամէլէ էտէր մի սինիզ : վէ օ սիղէ քիւշիւք գըղ օլարղը վաղթ վուգու պուլմուշ շէյլէր իւղէրինէ հի քեայէլէր էտէր մի :

ՊԵՏԻՒՔ ՎԱԼԻՏԵԼԼԵՐ

ՔԻԹԱՊ Ը ՄՈՒԳԱՏՏԵՍ

“Եյ օղանլար վէ գըղլար , տահա կէնն իքէն Ալլահըն քէլամընը սիղէ տօսթ վէ արգատաշ էտին , վէ օլ քէլամ կիթաիքճէ սէնէտէն սէնէյէ սիղէ տահա սէվկիլիւ օլաճագ , վէ սիղ անըն էհէմիլէթլինի տահա զիյառէ հիսս էտէճէք սինիզ :

Պու քէլամը պիր եհրտէ օգուաըմ քի , անը պիր իլթիյար աղիզ քէնտի թօրնընա սէյլէմիշ տիր : Օլ քէլամը նէրէտէ վէ նէ վաղթ օգուաըղըմ խաթըրմտա տէյիլ իսէ տէ , չօգ կիւ զէլ վէ կէրչէք պիր քէլամ տըր , վէ արղու էտէրլիմ քի պու զաղէթայը օգուլան չօճուղար անա տիղդաթ էթ սինլէր :

Քիթապը Մուգատտէս պաշղա քի թապլար կիլի տէյիլ տիր : Պու քիթապ տա Ալլահըն հիքմէթլինն խաղինէլէրի վէ տիրի սու գույուլարը վար տըր : Օլ խաղինէտէն նէ գատար չէքսէնիզ օլ գատար զիյառէ արթար վէ չօղա լըր : Վէ օլ գույուլարտան նէ գատար զիյառէ իշտէնիզ անըն փուճարլարը օլ գատար զիյառէ կիւմահ վէ թաթ լը աղարլար :

ՊԵՏԻՒՔ ՎԱԼԻՏԵԼԼԵՐ

տիւթան Շիրքէթլինն թէշլիլ օլուն մասը հասէպիլլէ , Ամթէրտամ պիր վաղթ թիճարէթճէ Լվրօլանըն պիլ լիննի շէհրի օլտու : Շիմաի արթըգ օլ գատար մուհլամը պիր մէվղը թութ մաղ իսէ տէ , եինէ զէնկին պիր շէհր օլուպ , էհալիսինն սայըսը 400,000 գատար տըր : Շէհրտէ 40,000 գատար Եհհուտի պուլունուր , վէ էլմաս քէսմէք վէ փէրտահլամագ իշինի

Պիր գաշ սէնէ ադտէմ պիր խանէյի զիյարէթ էթաիք քի , օրատա պէշ նէպ պիրլիքտէ սաքին օլուրլար իաի . զիրա օրատա 102 եաշընտա իլթիյար պիր գատարն պուլունուպ անըն սօղ մասընըն թարիլի զանն իլէ տէյիլ , անճագ պէլլի պիր սուրէթտէ գայտ օլունմը իաի : Օլ օտատա անըն թօլունընըն թօրունը օյնար իաի : Պէյլէ ֆամիլեալար չօգ պուլունմաղլար իսէ

Էկէր միւտտէթ ի էօմիւնիւղտէ հէր կիւն Ալլահըն քէլամընտան պիր վարչա օգուսանըղ , օգուաըղընըղ պիր իքի պէթ պիլլէ օլա , առէթ իւղրէ վէ տիղդաթլէ օգուրսանըղ , հէր կիւն խէլաս իշին տահա աղիլ վէ հիքմէթ լի օլմուշ օլաճագսընըղ : Էկէր իւք տէֆա չօգ խօշընըղա կէլմէզստէ տէ , դա

բարը եօդ, ու քիթապտան օգուժագ սիդէ նիդամլը սուրէթտէ պիր վաղիֆէ օլսուն, վէ աղ վաղթտան կէօրէճէք սինիզ քի, ու վաղիֆէ սիդէ խօշ վէ սէվիլիլ պիր տաթթ օլմուշ տըր:

Էկէր Ալլահա տուա էտէրսէնիզ Սէմալի ֆէտէրինիզ քէնտի Աղիզ Բուհըլէ ֆիքրէրինիզ թէնիլիզ գըլաճագ, վէ էվիլէա սիդէ էօլիւ եաղը կէօրիւ նէն՝ Տիրի ֆէլամ կիպի փարլայաճագ տըր: Չօճուղըզ կիւնէրինիզ վէ կէնճ լիլինիլին իւք սէնէլէրի թէզ կէչէճէք, վէ սաղ գալըրսանըզ էօնիւնիլգտէ օրթա եաղըն վէ իսթիյարըլըն ուզուն սէնէլէրի վար տըր:

Կէրէք փիր իսթիյար օլսանըզ, կէրէք տահա էվիլէ պու տիւնեատան ախրէթէ կէօշ էթսէնիզ, քէնտինիզէ տօսթ վէ արգատաշ էթմիշ օլտըղընը Ալլահըն քէլամը սիդէ տիւքէն մէզ վէ պիթմէզ մուսվէնէթ վէ թէսէլլի մէնպար օլաճագ տըր:

Պու տէլիլի սէվմէյէ նէ գատար էրքէն պաշասանըզ սիդէ օլ գատար սէվ կիւլիւ վէ ֆախտէլի օլաճագ տըր: Վէ աթիտէքի իլաչիլին մանասընը քէնտի քիւլիւքիւքէրինտէ անկէյան օղլան լար վէ գըղլար նէ՝ միւպարէք տիր:

Ասլա էլտէն պրազմայըզ
Ալլահ քիթապընը
Իսթիյարա տըր պիր ասա
Չօճուղըլըն տօսթու:

ՈՒՉԱՆ ԽԵՅՈՒՆ

Պու քիւլիւք հայլան սընճապտան պու խուսուստա ֆարգըլ տըր քի, պունըն էօն վէ արտ պաղլարընըն օրթասընտա պիր ինճէ տէրիսի օլուպ, օյնայան պիր քէմիք վասթթասըլէ անը եէլքէն կիպի եայա պիլիլ: Կէրչէքտէն ուշմաղ, անճագ աղաճտան աշաղը աթըլըր, վէ օլ էսնատէ օլ ինճէ տէրիսին եայար վէ եէրէ եաղ լաշտըլընտա տէօնէր վէ եօդարը տօղրու աթըլըր: Օլ խըզ իլէ աթըլաղը եիւքսէլիլին իւշտէ պիրի գատար եիւքսէյէ չըգար: Սօնկրա սէլիլտիր, աղաճըն թէփէսինէ չըգար վէ թէքըրար աշաղը աթըլըր, վէ պու եօլ իլէ պիր տէֆա պիլէ եէրէ տօղունմագըզըն պիր գաշ տագիդէտէ օրմանըն իլինտէն էփէյի ուղաղա կիտէ պիլիլ: Ուշան թէյուն պիր գաշ ճինա տիր: Պու թասվիրտէ կէօրիւլէն 16 փարմագ ուղունըլընտա տըր:

ՏԻԼԼԵՐ ՎԷ ԳՈՒԼԱԳԼԱՐ

Ճափօնտա էյի պիր իշ կէօրմէքտէ օլան Միա Հուպթ նամ կէնճ պիր

գըզ միսիօնէր տէյօր քի, «Քէնտի չօճուղլարընը էյլէնտիրմէք իշիւն տիւն եատա Ճափօնլըլար գատար շէյ էտէն հիշ պիր մէմէքէթ եօդ տըր: Սօղաղլարըն քէօշէլէրինտէ պիլէ ատէմէր տուրուրար քի, անլէրին պիրիճիք իշի օղլանլարա վէ գըղլարա հիքեայէլէր սէյլէմէք տիր:

Պիր կիւն արղու իլէ տինկէմէքտէ օլան պիր թագըմ քիւլիւք չօճուղլարըն արասընա կիրտիմ, վէ հիքեայէ շու իտի:

«Պիր տէֆա քէյլիւնիւն պիրիսի կէօյէ կիտէր, վէ իւք տէֆա ուղուն պիր բաֆ կէօրիւր քի, պունըն իւղէլինտէ կէօրիւնիւլիւ աճաիպ պիր շէյ վար իմիշ:» Քէյլիւ «Օ նէ՝ տիր, անտէն չօրպա՞ մը եալիլըր», (Ճափօնլըլ

ՈՒՉԱՆ ԽԵՅՈՒՆ

լար չօրպայը չօգ սէվէրլէր) տէտիլին տէ, «Խայր, անլէր՝ տիւնեատա պու լունտըլարը վագթ էյի օլմագ իշիւն նէ էթմէք ֆարզ իտիլինէ տաիր օլան շէյլէրի իշիտէն, ամմա էյի օլմագա տալա տիդգաթ էթմէյէն ատէմէրին գուլաղլարը տըր, պու սէպէպտէն էօլիւքէրինտէ անլէրին գուլաղլարը կէօյէ կէլաիլէր իսէ տէ, ճէսէտէրինին գալան գըսմարը կէլէմէտիլէր», տէյիւ ճէվապ վէրիլիլ:

Պիր աղ սօնկրա քէյլիւ իւղէրինտէ տճաիպ շէյլէր օլան պաշգա պիր շէյ կէօրիւր: Թէքըրար «Օ նէ՝ տիր, անտէն չօրպա՞ մը եալիլըր», տէյիւ սիւալ էթտիլինտէ, «Խայր, պունըլար վագթըլէ տիւնեատա եաշայան տա տէմէրին տիլէրի օլուպ, անլէր նասըլ եաշամագ վէ նասըլ էյիլիք էթմէք ֆարզ իտիլինի քէնտի արգատաշալընա սէյլէրլէր իտի իսէ տէ, քէնտիլէր պաշգալարա վէրտիքէրի նասիլ չաթը տալա թուլմատըլար: Վէ էօլ տիւքէրինտէ անլէրին տուտագլարը կէօյէ կէլաիլէր, ամմա ճէսէտէրինին

գալան գըսմարը կէլէմէտիլէր», տէյիւ ճէվապ վէրիլիլ:

«Պու հիքեայէտէ էյի պիր տէրս եօ՞գ մը իտի: Տինկէր իքէն քէնտի քէնտիմէ տէր իտիմ քի, խրիսթիյան խօճալար ճիւմէ էյի թօխուլարը եքմէղլէր:»

ԿԻՐԱԿԻ ԿԻՒՆԻԻ ԻՉԻՒՆ ՊԻՐ ԷՅԼԵՆՃԷ

Էնտի եաշընտան օն իքի եաշընա գատար օլան չօճուղլար օգուժագտան չալիուզ օսանըլար վէ բահաթ տուրմագլար: «Քիթապը Մուգատտէսին քիթապլարը՝ հէճէ հէճէ» նամ էյլէնճէ աթիտէ թարիֆ օլունաճագը իւղրէ գուլանըլարգաա, կիրաի կիւնիւնտէ չօճուղլարը ուսըու տուրարմագ նէ՝ գատար կիւճ օլտըղընը պիլէնլէր անըն ֆախտէսինի կէօրէճէլէր տիր:

Քիթապը Մուգատտէսին քիթապլարընըն խամէրի փարչա փարչա քեաղըլար իւղէրինէ վէ հէր պիր փարչա իւղէրինէ պիր հէճէ օլարագ թապ օլուն մալը: Մէսէլա Թէքվին քիթապը իշիւն իքի հէճէ Թէք-վին, լաղըմ օլուպ, պաշ եաղը իւք հէճէյի հալի օլան քեաղըտ փարչասը իւղէրինէ գօնուլմալը:

Պու ճիւմէ քեաղըտ փարչալարը պիր գուլու իշինէ գարմա գարըշ տօլտըրըլարգտան սօնկրա չօճուղ քիթապը Մուգատտէսին

տէսիալըպ, քիթապլարըն ֆիհրիսթինէ պագարագ կէօնակէօն խամէրի տիլէ պիլիլ իսէ տէ, էվիլէա միւմէլին օլտըղը գատար ֆիհրիսթէ պագմագսըլըն տիլմէյէ չալըշմալը տըր:

Պիւթիւն խամէրի տիլտիքտէն սօնկրա անլէրի սըրասըլէ եէրլէրինէ գօյուպ, պատէհու ֆիհրիսթի աշալագ անըն իլէ թաթպիդ էթմէլի վէ եանըլլարընը տօղրուլթմալը տըր:

Պէյլէ պիր էյլէնճէ չօճուղլարըն տիդգաթընը պիլմէճէ գատար ճէլպ էտէճէք, վէ էօմլէրլինտէ անլէրէ ֆախտէլի օլաճագ տըր:

ՍԱՐ ԻՍԱՀԱԿ ՆԵՒՏՈՆ

Կէչէն սէնէնին Գեկտեմէր եիրմի պէլինճի կիւնիւ մէշուր ինկիլ ֆէլտօֆ վէ էհլի հէնտէսէ օլան Սըր իսահակ Նեւտոնըն տօղմասընըն իքի եիւզ էլլինճի սէնէսի ղիքրի իտի: Շիմտի սէնէ ի տէվրէյէլէր (տարեդարճ) իճրասը սայքի ումուլի պիր ատէթ

օլմագոտա խաղինտէն, պու պէօյիւք
ատէմին էօմրինտէ վուգու պուլան
վաղըալարաան պաղըլարընը դիբը էթ-
մէք ֆախաէլի տիր:

Խառնակ Նեւտոն 1642 սէնէսինին
Դեկտեմբեր 23իննի կիւնիւնտէ ինկիւ-
թէրանըն Ուլթօրօմ շէնրինտէ տիւն-
եայա կէլալ: Վալիտէսի անը մէք-
թէպէ կէօնտէրաի, վէ արղուսը պու
խալ քի, օղը պիր էֆէնտի օլաճագ,
վէ քէնտի քէնտիսինի իտարէ էտէ-
ճէք դատար թալիմ ու թէրպիյէ օլ-
սուն: Վալիտէսի անըն չիֆթլիքտէ
չալըշմաղընը արղու էտէր իտի իտէ տէ,
Խառնակ Նեւտոն ալթթէր դուլլան-
մաղըլդ տա տաճա պէօյիւք պիր մէ-
րադ իպրաղ էթտի, վէ իլմի ճէրը էս-
գալա (չարլս վէ ալաթմա միւթէալըդ)
տաիր շէյլէր իճաա էթմէքտէ էնիյէթ
կէօսթէրէքէք, ալթթէր սաթուն ալըր,
վէ տիւրլիւ տիւրլիւ մաքինալարըն
մօտէլլէրինի ետիմաղլէ մէշղուլ օլուր
խալ:

Պիր դում ստաթը ետիտը քի, սուլըն
տամլամաղըլէ իլլէր, վէ վաղթը տա-
դիդ էսի տաղիդէսինէ կէօսթէրի իտի:
Քէնտի էվլէրինին ետղընըտա պիր
եէլ աէյիւմէնի ետիտն պիր գաշ
ամէլլէրին իլլէտիլինի սէյր էտէրէք
պիր մօտէլ ետիտը քի իւղկեար վա-
սըթաթըլէ օլ եէլ աէյիւմէնի կիւլի
կիւղէլ կիւղէլ իլլէր իտի: Քէնտի
ետիտըղը քիւլիւք տէյիւմէնին իլլինէ
պիր սըչան գօտու, վէ պու սըչանա
տէյիւմէնի թէմիլլէ էթտի, չիւնքի
պու սըչան տէյիւմէնի իտարէ էտէր
վէ ունու եէր իտի: Բէսիլէր չըղմաղը
սէվէր իտի, վէ չըղմաղը ըէսմիլլէր
օտաթընըն տիւրլարընը տօնաթտը:
Պու իլլաէն օլ դատար հաղըլ էտէր իտի
քի, պաղէն տէրսինի պրաղըր ըէսմ-
լէր չըղար իտի: Պիր աղ սօնկրա
տէրստալարընը քէնտիսինի կէշ-
տիլինի կէօրիւպ տճընտը վէ զիյա-
տէսիլլէ չալըշարագ սընըֆընտա պի-
րիննի օլտու:

Տալիմ թամմ վալիտէսինին իտիէ-
տիլինի էթմէյէ չալըշմաղ իտի: Պա-
ղէն անտաղը ալըշ վէրիշ էօյրէնտին տէ-
յիւ անը չարըլտան պիր շէյ ալմաղա
կէօնտէրաի, օ իւրտմէթքեարը
կէօնտէրիւր, քէնտիսինի իտէ ետ պիր
ստօթթընըն էվլինէ կիւլիպ պիր քիթապ
ալըր օղուր, ետիտա պիր տիւրլարըն
տիւլինէ կիւտէր օթուրուր, վէ կէօր-
տիլիւ պիր շէյլին ըէսմիլլին չաղըսըլլէ
ետիմաղա մէշղուլ օլուր իտի: Քէն-
տիսինին ետիմաղը օլտըղը պիր կիւնէշ
ստաթը Ուլթօրօմա քեալին էսքի
էվլէրինին տիւրլարընտա պու կիւնէ
գատար կէօրիւլիւր: Պիր կիւն ամու-
ճաթը Խառնակըն հէնտէսէյէ միւ-
թէալըդ մէսէլլէր հալլ էթտիլինի
կէօրէրէք անը թէրար մէքթէպէ

կէօնտէրաին տէյիւ Խառնակըն վալի-
տէսինէ նտաիհաթ էթտի: Օն սէքիլ
եալընտա օլանա գատար կրանթհամ-
տա մէքթէպտէ գալտը, վէ սօնկրա
թրինիթի նամ գօլէճէ կիրտի: Պու
գօլէճտէ Տր. Պարօզ իամինտէ մէշհուր
պիր էհլ ի հէնտէսէպէն տէրա ալըր
խալ քի, պու ատէմ թաթլը թա-
պիաթլը պիր զաթ օլուպ, պու շա-
կիրալինի չօգ սէվէր իտի:

Նիւրմի պիր եալընտա օլտըղընտա
հէնտէսէյէ տաիր պաղը մուհիմմ քէշ-
ֆիլյաթ էթտի իտէ տէ, անլէրի իլան
էթմէտի: Թաուն սէպէպլինտէն գօ-
լէճի մուվաղղաթէն թէրք էթտի, վէ
ալաթթէրէն էթտիլի քէշֆիլյաթըն
պաղը նօղթալարընը Տր. Պարօզ
պէյան էթտի:

Պու քեաղըտար անըն վէֆաթըն-
տան սօնկրա պուլունտու, լաքին քէն-
տիսի զայէթ իֆիֆէթլի պիրտի օլտը-
ղընտան անլէրի իլան էթմէմիլ իտի:
Նիւրմի տէօրթ եալընտա օլմաղտան
իւշ մուհիմմ քէշֆիլյաթ իճրա էթտի
քի, անլէրաէն պիրտի ճիւմէմիլլէ մու-
լիմ օլան գօլմիլէ ի ճաղիպէ գալիտէսի
տիր: Պիր եօլ պուլտու քի պու եօլ
իլէ տուրպիլլէր, պէօյիւտիւճիւ գօլմ-
վէթլէրի էքսիլմէքսիլլին, տաճա գըսա
շէքրտէ ետիտը պիլիլլէր իտի: Նու-
րըն իտասիլլէթլէրինէ տաիր չօգ մու-
հիմմ քէշֆիլյաթ իճրա էթտի, վէ
գըլմէթլի չօգ շէյլէր գալիմէ ալտը
իտէ տէ, պիր գըշ սապահար քէն-
տիսին սէվիլիլլէ օլան Տալըմընտ նամ
քէօփէյիլ ետմաղտա օլան պիր մօմը
տէվիլլէրէք անըն սէնէլլէրճէ չալըշա-
րագ ետղարըլ շէյլէրին ճիւմէթիլի
ալթէյէ վէրտի: Վէ պու սէպէպտէն
հիսա էթտիլի տէրա վէ էլէմ անըն սըշ-
հէթի վէ ֆիբրի իւղէրինէ ֆէնա թէ-
սիր էթտի, վէ էվաթ գալըպ ստօթ-
լարը թարաֆընտան պաղըլմաթը լա-
ղըմ կէլաի:

Իյմ ի հիւրմէթ ի թապիլիյէ, հէնտէսէ
ի թաշիլիլլէ (մաթեմաթիքտիկան վէր-
լուճուլիլլէ) վէ քիմեայա տաիր օլան
պիլիլիլլէ իլլան Խառնակ Նեւտոն
չօգ պօրճըլ իլլէ Լաքի աղ չէլլէրի էրիթ-
մէք իլլանտէ էօյլէ էյի իւրտմէթ էթտի
քի, 1699տա զարպիւնէնտաղըրը թա-
եին օլունտու: Շիւքէթ ի միւլաքեանէ
րիյապէթի չէրէֆինէ նալլ օլտու, վէ
Պննա գրալիյատան տալի սիւաշօրըդ
(ասպետութիւն) ըիւթպէսինի ալտը:

1704տէ իլմ ի պտաթը (տեաթա-
նութիւն) հաղըլնտա գալմէ ալտըդ-
լարընը նէշը էթտի: Պալա կէօղլիւք
գուլանմաթը վէ էվլէնմէտի, վէ գըլ
գարնտալընը գըղը վէ անըն ֆաթիլ-
եաթը իլլէ սաքլին օլտու: Գայէթ տալ-
ըն իտի վէ կիւլլանէճէք պաղը շէյլէր
ետիմաղը տըր քի, պուլարտան պի-
րիսի քէտիսինին կիրիպ չըղմաղը ի-
չիւն պիր պէօյիւք տէլիւք, վէ ետիլը-
լարը իլլան պիր քիւլիւք տէլիւք ալմըշ
օլմաթը տըր:

Լօլտիւքտէն սօնկրա անըն ճէսէտի
աղիմ զիյնէթլէ ճէրուլալէմ Չէմալըր

տէնիլլէն սալօնա գօնուլտու, վէ պա-
տէհու թապութը ալթըր սարղատէլլէր
գալտըրարագ Ուէսթմինսթըր մանտա-
թըրընա կէօթիւրաիլլէր քի, օրատա
անըն մէղար թաշը իւղէրինտէ շու-
քէլամ եաղըլ տըր:

«Խնտան ճինսինին շէրէֆի սալըլա-
ճագ պէօյլէ պէօյիւք պիր զաթ տիւն-
եայա կէլմիշ օլտըղը իլլան ատէմէր
իֆթիլսար էթտիլլէր:»

ՊԻՋՄԱՐԻ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՊԻՐ ՀԻՔԵԱՅԷ

Փրէնս Պիղմարը 1842տէ եաղ մէվ-
սիմինտէ քէնտի միտալարընը պիրին-
ճիսինի շու եօլտա էլէ կէթիւրաի:

Պիր սիւլարի զապիթի օլտըղընտան
պաղա գապիթլէր իլլէ պիրիլլէրաէ պիր
իւրտմէթէ կէօնտէրիլլիշ օլուպ, պիր
կէօլ իւղէրինտէ պուլունտան քէօփիւ-
նիւն իւթմիւնտէ պէքլէմէքտէ իտի:
Պիր էմը վէրմէք իւղէր իքէն սէյիսի
Հիւտէպրանտ քէօփիւնիւն ետնրտա
սուլամաղ իլլան ալթարտան պիրինէ
պիրտի: Լաքին ալթըն ալաղը պիրտէն
պիրէ գալտը, վէ Հիւտէպրանտ հայ-
վանա ետիլլարագ անըն իլլէ պէրա-
պէր սուլըն ալալինէ կիթտի:

Տէհէթլի պիր ֆէրեաա աքս էթտի:
Պիղմարըն թէրճէմէ ի հալընը եա-
ղանլարտան պիրտիսինին թարիֆինէ
կէօրէ, օլ պիր զապիթլէր տաճա ա-
ղըլարընը պաշլարընա թօլլալմաղ-
տան, Պիղմարը քէնտի գըլլըճըր վէ
իւնիֆօրմասընը պիր թարաֆա ալթա-
րագ, սէյիսինի գուրթարմաղ իլլան
սուլա ալթըլար: Պէրէքէթ վէրսին քի
ատէմի ետղալտար, վէ ճանը աղըրնա
կէլմիշ օլան ատէմ անա էօյլէ սըղը
սարըլտը քի, Պիղմարը պիր տէֆա
անըն իլլէ պէրապէր սուլա պաթտը
չըղտը, վէ քէնտիսինտէն պիլսապէր
պիր հալաէ սէյիսի գարայա չըղտար:

Լիթէսի կիւն սէյիս պիլթիւն պիւ-
թիւն էյի օլտու: Լաքին Պիղմարըն
պու մէրտանէ ամէլինի կէօրէն քիւ-
լիւք շէհրին էհալիսի զայէթլէ միւ-
թէնտի օլտըլար, վէ անըն պէօյիւլլանէ
միւրաճաաթ էթտիլլէր, օ տալի պու
կէնճ զապիթ իլլան «ճան գուրթա-
լան» միտալը ալտը:

Շիմտի պէօյիւք սըրտալարտա փրէնս
Պիղմարը քէնտի կէօքսինիւ պաղա
միտալարըլլէ տօնաթտըղը վաղթ ճան
գուրթարան միտալը տալի անլէրին
արասընտա կէօրիւլիւր: Վէ ալթըլէր
քի, Պիղմարը պու էլլէ միտալը իլլան
օլ պիր ճիւմէթիւրալ իլլան պիլյա-
տէ իֆթիլսար էթտի:

Ամէրիգան միսիօնէրի շիւքէթի թարաֆընտան
Սահպ ի իմիլլադ Տ. Բ. Գիւն
Միւլալթ 2 Ս. ՊԱՐԸԼԻԲ
Ֆինճանճըլար Գաղաշ Ս. Երեզան իտի

ԻՍԹԱՆԳՈՒՏԱ
ՄԱԹՊԱՒ Ի Ա. ՅԱՎՈՐ ՊՅԱՅԵԱՆ